

PROTIVZDUŠNÁ OBRANA STŘELECKÉHO SBORU V ÚTOČNÉM BOJI

Podplukovník Radislav Šlapák

Rozborem method a forem, jimiž se imperialistické síly snaží řešit jak ve strategickém, tak i operačním a taktickém měřítku ozbrojené střetnutí, to jest použitím především letectva a ostatních prostředků vzdušného napadení v masovém měřítku ve spojitosti se zbraněmi hromadného ničení, je dána úloha a význam protivzdušné obrany v soudobém boji.

Zvláštnosti protivzdušné obrany, jejích úkolů a plnění jich v soudobých podmínkách

Použitím letectva jako hlavního prostředku k provádění atomových úderů zvětšuje se rozsah vedení boje s nepřátelským letectvem a zvyšují se požadavky kladené na protivzdušnou obranu. K dosavadním hlavním úkolům PVO, stanoveným naším Polním řádem, přistupují za použití atomových zbraní navíc jako nové a vysoce náročné úkoly:

- bezpečné zjištění nepřátelských vzdušných prostředků atomového napadení co nejdále od bráněných vojsk,
- včasné varování bráněných vojsk a objektů před možným atomovým napadením,
- zničení nepřátelského nosiče atomové pumy ještě do jeho příletu k bráněným vojskům nebo objektu.

Plnění těchto úkolů vyznačuje se působením prostředků protivzdušné obrany a vedením boje s nepřátelským letectvem ve velkých a středních výškách, což ztěžuje okamžitost i účinnost zásahů prostředků PVO. Proto vzrůstá význam přehrazování u stíhacího letectva jako jedné z nejúčinnějších forem činnosti proti nepřátelským vzdušným prostředkům atomového napadení, působícím ve velkých výškách. Požadavek bezpečného zničení nepřátelského nosiče atomové pumy vynucuje si co nejrozhodnější formy zásahu stíhacího letectva, t. j. po vyčerpání všech ostatních možností i srážku s útočícím letounem nepřítele k jeho bezpečnému zničení stůj co stůj.

V protiletadlovém dělostřelectvu vzrůstá pak význam středorážního protiletadlového dělostřelectva při ochraně objektů možných atomových úderů nepřítele, a jeví se nutnost používat i velkorážního protiletadlového dělostřelectva schopného působit až do stratosférických výšek, s mohutným účinkem palby.

Aby byl bezpečně zničen postřelovaný cíl — nosič atomových zbraní, nutno v protiletadlové dělostřelecké ochraně důsledně přihlížet k palebným možnostem zbraní, jednotek a útvarů a stanovit jim úměrné palebné úkoly, aby matematická naděje sestřelu již předem skýtala záruku bezpečného zničení postřelovaného cíle. Tento postup, dávno vžitý u pozemního dělostřelectva, byl přijat i u protiletadlového dělostřelectva teprve vzhledem k boji s nepřátelskými vzdušnými prostředky atomového na-

padení. Jeho důsledné uplatňování znamená konec pouhého postřelování vzdušných cílů protiletadlovým dělostřelectvem bez ohledu na požadovaný efekt. Požadavek dosáhnout co největší účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva a nutnost soustředit ji k bezpečnému sestřelu zvoleného cíle vede k organizaci a provádění hromadných paleb protiletadlového dělostřelectva svazku až střeleckého sboru pod přímým řízením zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo.

K průzkumu vzdušného prostoru i v hlásné službě bylo vzhledem k rychlosti soudobých cílů a jejich výšky letu, jakož i šířky pásem bráněných vojsk, přeneseno těžiště na radiolokační průzkum, který je jediné s to zjistit včas nepřátelské vzdušné prostředky již na vzdálenost 100 km i více. Vzdušné pozorování jen doplňuje jeho údaje a zabezpečuje zjišťování nepřátelských letounů letících v přízemních výškách, aby se tak vyhnuly zjištění radiolokačními prostředky. K rychlému předávání údajů o zjištěných cílech a vzhledem k nutnosti zabránit vyřazení linkových pojítek z normálního provozu, ke kterému by došlo při předávání uvedených údajů po návštěvě »WOZDUCH«, jsou síly a prostředky hlásné služby vybaveny vlastními radiovými pojítky. Tím se dosahuje jak rychlého, tak nerušeného provozu při předávání zpráv o vzdušném nepříteli i signálů k varování vojsk.

Charakteristika útočného boje střeleckého sboru v soudobých podmínkách

Útočný boj střeleckého sboru je veden zpravidla v rámci armádní operace a vyznačuje se velkým rozmachem a vysokým tempem daným využitím vlastních atomových úderů. Tempo dosahuje 30 až 40 km denně i více. Hloubka úkolu střeleckého sboru prvního dne je rovněž zvětšena na 30 až 40 km za den. Bojová sestava sboru je více členěna do hloubky i do stran v pásmu do 12 km širokém, aby se zmírnily ztráty vzniklé případným atomovým úderem nepřítele. Mechanisované divize, jestliže to podmínky terénu a obrany nepřítele dovolí, bývá zpravidla použito v prvním sledu na směr hlavního úderu. Palebná postavení dělostřelectva, dělostřeleckých skupin dosahují hloubky 6 až 8 km, aby rozptýleným umístěním byly sníženy ztráty při nepřátelském atomovém úderu. Příznačné pro sestavu sboru je tvoření záloh všech druhů, které se rozmisťují skrytě za prvním sledem sboru. Druhý sled sboru se rozmisťuje ve výchozím položení k útoku sboru v hloubce 30 až 35 km na ploše 100 až 150 km². Rychlý spád a náhlé změny situace jsou příznačné pro vedení útočného boje střeleckým sborem za použití atomových zbraní.

Při rozboru útočného boje střeleckého sboru a jeho sestavy s hlediska ochrany jednotlivých objektů sestavy sboru před úderem nepřátelského letectva možno vycházet z následujících předpokladů:

- všechny objekty sestavy střeleckého sboru nejsou stejně vystaveny úderům nepřátelského letectva v celém průběhu útočného boje;
- úderem nepřátelského letectva budou soustředěny na nejdůležitější a nejzranitelnější objekty sestavy sboru v jednotlivých údobích boje tak, aby jejich vyřazením nebo zničením bylo dosaženo maximálního účinku;

— zranitelnost jednotlivých objektů sestavy sboru v průběhu útočného boje se mění a s ní i požadavek na hodnotu jejího protivzdušného zabezpečení.

Nejdůležitějším objektem protivzdušné obrany střeleckého sboru ve výchozím položení k útoku je hlavní uskupení vojsk prvního sledu sboru na směr hlavního úderu. Představuje plošně značně rozsáhlý objekt — široký do 12 km a hluboký 7 až 8 km. Jako celek může být napadán jen vzdušnými prostředky atomového napadení nepřítele, po případě hromadnými údery nepřátelského bombardovacího letectva. Působení ostatních prostředků vzdušného napadení nepřítele omezí se jen na napadání jeho jednotlivých částí, jako velitelských stanovišť, pozorovatelů, spojovacích uzlů, palebných postavení dělostřeleckých baterií a oddílů, palebných postavení zbraní pro přímou střelbu, prostorů rozmístění druhých sledů a záloh divisií prvního sledu sboru. Uvedené objekty bude zpravidla napadat jak bitevní letectvo nepřítele, tak i menší skupiny bombardovacího letectva ve středních výškách. Prostory rozmístění sborových záloh představují ve výchozím položení objekty poměrně méně zranitelné, zvláště při skrytém rozmístění záloh v prostorech ženižně předem vybudovaných. Proto se stávají objektem nepřátelského vzdušného napadení zpravidla až v průběhu manévru k jejich zasazení.

Velitelské stanoviště sboru je při skrytém rozmístění těžko zjistitelným objektem pro nepřátelské letectvo. Jeho malé rozměry si vynucují provedení jak bitevních, tak bombardovacích úderů, především v malých a středních výškách. Tyto výšky musí nepřátelské letectvo při útoci na velitelské stanoviště sboru volit proto, aby z nich mohlo tento těžko zjistitelný objekt rozmístěný zpravidla v lesích přesně určit a bombardovat. Druhý sled sboru svými plošnými rozměry 100 až 150 km² představuje rozměrově největší objekt, který může být jako celek napadán jen atomovými údery nepřítele, jinak jeho jednotlivé části jen údery bombardovacího a bitevního letectva nepřítele. Při skrytém rozmístění vojsk druhého sledu a dobrém využití terénu je účinnost těchto úderů problematická.

Nejzranitelnějším se stává druhý sled při vyjití na komunikace a při svém zasazení.

V průběhu útočného boje nejzranitelnějšími a s hlediska PVO nejdůležitějšími objekty se postupně stávají útvary a jednotky prvního sledu sboru, dosahující největšího úspěchu, druhé sledy a zálohy při svém zasazení, předsunuté odrahy a ty jednotky a útvary, které jsou vystaveny protiztečím a protiúderům nepřítele nebo jsou zasaženy atomovým napadením nepřítele.

Soustředěné údery nepřátelského letectva, prováděné na jednotlivé objekty se zřetelem na jejich zranitelnost i úlohu a význam v útočném boji střeleckého sboru, vyžadují provádění rozhodného manévru silami a prostředky protivzdušné obrany sboru, aby byla zabezpečena co nejvyšší hodnota protivzdušné obrany těchto objektů.

Nepřátelské letectvo a jeho možnosti

Nepřátelské letectvo je důležitým prvkem operačního systému obrany nepřítele. Jeho porážka má přímý vliv na odolnost obrany. Vzhledem k jeho vlastnostem použije ho nepřítel k působení proti těm svazkům a útvarům sboru, které dosahují největšího úspěchu a nejvíce ohrožují odolnost obrany. Rozeberme tedy možnosti nepřátelského letectva v obranné operaci při působení proti sboru útočícímu v prvním sledu armády na směr hlavního úderu.

Vzdušné síly Spojených států severoamerických byly na základě zkušeností a poznatků z bojů v Koreji reorganisovány. Americkou skupinu armád podporuje letecké taktické velitelství, skládající se z jedné bombardovací letecké taktické armády a z několika stíhacích leteckých taktických armád — zpravidla v počtu pozemních armád nepřítele. Operace armády je tedy zpravidla podporována stíhací taktickou leteckou armádou a kromě toho může být její podpora zesílena jak letectvem bombardovací letecké armády, tak i manévrem sousedních stíhacích leteckých taktických armád.

Organisace taktické bombardovací letecké armády nepřítele:

6 až 8 křidel bombardovacích letounů (1 křídlo má 48 letounů), jednu až dvě průzkumné letky; celkem 300 až 400 letounů.

Organisace taktické stíhací letecké armády nepřítele:

6 až 8 křidel stíhacích letounů a bombardovacích stíhacích letounů (z toho 25 až 30% bombardovacích stíhacích letounů; jedno křídlo má 75 letounů), 1 až 2 průzkumné letky; celkem 450 až 600 letounů.

Bojové úsilí nepřátelského letectva, s kterým možno počítat v průběhu vedení obranných operací nepřítele:

stíhací letouny a bombardovací stíhací letouny	1 až 1,5 vzletu denně,
bombardovací letouny	0,5 až 1 vzlet denně,
průzkumné letectvo	2 až 3 vzlety denně.

Během prvního dne operace:

stíhací letouny a bombardovací stíhací letouny	až 3 vzlety,
bombardovací letouny	2 vzlety.

Další dny:

stíhací letouny a bombardovací stíhací letouny	do 2 vzletů denně,
bombardovací letouny	1 až 1,5 vzletu denně.

Americká armáda se brání zpravidla v pásnu 60 až 100 km širokém, někdy i širším. Za předpokladu podpory jedné stíhací letecké taktické armády a jedné třetiny úsilí bombardovací letecké taktické armády činí možnosti nepřátelského letectva působícího v pásnu armády 1100 až 1900 vzletů na den. Sbor útočící v pásnu širokém 12 km a více může podle své úlohy a místa v armádní operaci být vystaven činnosti nepřátelského letectva v hodnotě 220 až 380 vzletů denně. Ovšem nutno počítat, že při působení na hlavním směru nebo při dosažení rozhodného úspěchu a jeho rozvíjení může na útočící sbor působit nepřátelské letectvo.

tvo až v hodnotě $\frac{2}{3}$ svých vzdušných sil, po případě i více, t. j. 800 až 1300 vzlety denně.

Činnost nepřátelského letectva při úderech na útočící vojska střeleckého sboru možno charakterisovat takto:

Bitevní údery budou prováděny zpravidla malými skupinami stíhacích bombardovacích letounů z malých až středních výšek v přízemním nebo šikmém letu do 2 km s využitím skrytu za mraky, směru po slunci a p., často z různých směrů současně.

Tyto údery podle zkušeností z války v Koreji budou zpravidla vedeny na objekty malých rozměrů, na sestavu praporu prvního sledu, na stanoviště těžkých zbraní, na palebná postavení dělostřelectva, na tanky, na pochodové proudy a na zjištěná velitelská stanoviště a pozorovatelný.

Bombardovací údery budou vedeny především na objekty v hloubce, jako na hlavní uskupení dělostřelectva, na zjištěné prostory rozmístění druhých sledů a záloh, na uskupení jednotek na komunikacích, na přechody a přepravy. Útoky provádějí skupiny bombardovacích letounů zpravidla ve středních výškách ve tvaru a počtech úměrných cíli. Stíhací ochrana vlastními stíhacími letouny závisí na poměru sil ve vzduchu a na vlastních možnostech může dosahovat 1 : 2 až 1 : 1 stíhacích letounů k bombardovacím letounům.

Atomové údery provádějí zvláštní jednotky a útvary letecké taktické armády. Ve dne provádějí údery zpravidla malé skupiny bombardovacích letounů — nosičů atomových pum za silné, až několikanásobné ochrany vlastními stíhacími letouny. Bombardování se provádí z výšky 5 až 6 km atomovou pumou malé ráže a z výšky 8 km i více atomovou pumou střední ráže.

Průzkum provádí nepřítel jak všemi druhy svých letounů, tak i zvláštními letouny průzkumných letek, a to zpravidla dvojicemi na hlavních směrech a objektech, používaje při tom jak fotografování, tak i přímého pozorování.

Z bezpilotních prostředků vzdušného napadení nepřítele bude střelecký sbor napadán vzhledem na přesnost střelby a takticko-technické vlastnosti používaných prostředků nepřítele zpravidla jen střelami typu »Honest John«.

Bezpilotní raketové střely typu »Honest John« bývají zpravidla přidělovány sborům americké armády. Jsou bojovým prostředkem sboru. Organisačně tvoří oddíly, skládající se z baterií po 6 odpalovacích soupravách. Vzhledem k dostřelu 30 až 40 km rozmisťují se tyto prostředky v hloubce 10 až 12 km od předního okraje. Palebné možnosti jednoho odpalovacího zařízení činí 5 až 6 výstřelů v hodině. Rychlost střely dosahuje více než 600 m/sec. »Honest John« je raketová střela bez dálkového řízení. Vyžaduje tedy přesné nastavení prvků střelby. Její rozptyl činí 4 až 5% dostřelu.

Bezpilotních prostředků typu »Corporal« a »TM 61 — Matador« nebude k úderům na sestavu sboru v útočném boji zpravidla použito, neboť jejich dostřel je předurčuje k působení proti objektům rozmístěným ve značně větší hloubce sestavy vojsk protivníka.

Síly a prostředky PVO střeleckého sboru a jejich možnosti

Hlavními bojovými prostředky protivzdušné obrany střeleckého sboru jsou protiletadlové dělostřelectvo a velkorážní kulomety proti letadlům. Prostředky průzkumu vzdušného prostoru jsou radiolokátory protiletadlového dělostřelectva a jiné optické a zaměřovací přístroje a hlásky u praporů, pluků a divisi určené k vzdušnému pozorování, a hláska hlásné služby sboru.

Současný stav prostředků PVO střeleckého sboru, jejich organizace, počty a výzbroj odrážejí nové a vysoce náročné úkoly protivzdušné obrany, dané požadavky boje se vzdušnými prostředky atomového napadení a zvětšením plošných rozměrů bráněných objektů bojové sestavy sboru.

Každý střelecký nebo mechanisovaný pluk má baterii o šesti hlavních v rámci protiletadlového oddílu; divise pak má celý pluk smíšeného složení 85mm a 57mm protiletadlových kanonů v počtu 38 hlavní a sbor středorážní pluk o 40 hlavních. Jenom střelecká divise sama má 62 hlavních, mechanisovaná pak 74 protiletadlových hlavních a střelecký sbor má celkem 232 protiletadlových hlavních.

Tento počet protiletadlových hlavních střeleckého sboru v srovnání s prostředky PVO Sovětské armády na začátku Veliké vlastenecké války je pětinasobný a více než dvojnásobný proti předcházející naší organizaci PVO. Umožňuje při šířce pásma sboru do 12 km dosáhnout hustoty 20 až 21 protiletadlových hlavních na běžný kilometr fronty.

Rovněž v silách a prostředcích hlásné služby došlo k podstatným změnám a zvýšení. Byly postaveny speciální hlásky k provádění vzdušného pozorování již počínaje praporem, při čemž od pluku výše jsou tyto hlásky vybaveny speciálními radiovými pojítky umožňujícími co nejrychlejší podávání hlášení. Hláska hlásné služby na stupni sboru zůstává.

Radiolokační prostředky k zjišťování vzdušného nepřítele sbor nemá. Ty jsou organizačně začleněny až na stupni armády a fronty.

Uvedené síly a prostředky hlásné služby střeleckého sboru jsou určeny k provádění vzdušného pozorování doplňujícího údaje radiolokačního průzkumu prováděného prostředky armády a fronty, k varování příslušných útvarů a svazků o přímo zjištěném leteckém nebezpečí.

Zvláštnosti organizace a plánování protivzdušné obrany na stupni střeleckého sboru

Protivzdušná obrana střeleckého sboru v útočném boji je tvořena systémem organizace průzkumu vzdušného prostoru, prováděného silami a prostředky hlásné služby sboru a prostředky průzkumu protiletadlového dělostřelectva.

Jeho úkolem je zjišťovat nepřátelské prostředky vzdušného napadení, pozorovat je a sledovat i varovat vojska před nimi.

Dále je tvořena systémem paleb protiletadlových dělostřeleckých prostředků a činností světlometů a radiolokačních stanic zabezpečujících vedení palby. Jeho úkolem je přímé zničení všech postřelovaných vzdušných cílů.

Konečně do protivzdušné obrany střeleckého sboru patří i palba pěchotních zbraní k ničení nízko letících nepřátelských letounů.

Bojová činnost stíhacího letectva zabezpečuje sice útočný boj střeleckého sboru před úderem nepřátelských vzdušných prostředků, avšak stíhací letectvo je prostředkem frontu a střeleckému sboru se zásadně nepřiděluje.

Zvýšený počet sil a prostředků na stupni střeleckého sboru vynutil si změnu v organizaci plánování a řízení protivzdušné obrany na stupni střeleckého sboru a divise. Zřízením funkcí náčelníků PVO střeleckých sborů a vševojskových svazků a jejich oddělení byly odstraněny nedostatky v organizačním a kádrovém zabezpečení řídicích složek protivzdušné obrany na těchto stupních: velitelsko-štábní cvičení v minulých letech, zvláště pak cvičení s vojsky, jasně ukázaly nedostatky v organizaci a plánování i ve vlastním řízení protivzdušné obrany jen operačním oddělením příslušného vševojskového štábu a po linii druhů vojsk nedostatečně dotovanými orgány — důstojníky protiletadlového dělostřelectva ve štábu dělostřelectva sboru.

Náčelník PVO střeleckého sboru organizuje a plánuje protivzdušnou obranu sboru na základě rozhodnutí velitele sboru, rozkazu a nařízení staršího náčelníka pomocí svého oddělení protivzdušné obrany. Organizuje opatření protivzdušné obrany, kontroluje jejich plnění a uskutečňuje podle rozkazu velitele velení silám a prostředkům PVO při odrážení náletů vzdušného nepřítele.

Náčelník PVO je připraven při velitelském rozhodování dát odpovědi na jeho dotazy zejména pokud se týče návrhu na organizaci protivzdušné obrany střeleckého sboru, uskupení a úkolů prostředků PVO.

Velitel střeleckého sboru na základě vyslechnutých informačních zpráv, svého studia a zhodnocení situace stanoví ve svém rozhodnutí základní úkoly pro protivzdušnou obranu.

Tyto úkoly může rovněž stanovit až po rozhodnutí formou pokynů pro bojové zabezpečení útočného boje, které dává náčelníkovi štábu a svému zástupci pro PVO.

Na základě rozhodnutí velitele střeleckého sboru a směrnic pro protivzdušnou obranu armády plánuje náčelník PVO se svým oddělením protivzdušnou obranu střeleckého sboru. Plán PVO se u střeleckého sboru a níže nezpracovává. Plánování se provede na pracovní mapě a vydají se bojová nařízení pro PVO.

Opatření pro PVO zpracovává náčelník PVO. Uskutečňuje je spolu se štábem a v těsné součinnosti s odděleními štábu velitele dělostřelectva a s náčelníky druhů vojsk a služeb nebo s velitelem leteckého svazku (představitelem letectva).

Organisace systému vzdušného průzkumu, sledování a varování vojsk

Tento systém je tvořen silami a prostředky hlásné služby sboru, jejichž úkolem je vzdušné pozorování a doplňování údajů radiolokačního průzkumu hlásné služby armády a frontu. Kromě toho jsou do tohoto systému začleněny i určené průzkumné prostředky protiletadlového dělostřelectva, především radiolokační.

Do systému průzkumu vzdušného prostoru se začleňují praporeční, plukovní, divisní i sborové pozorovací hlásky.

Varování vojsk před vzdušným nebezpečím provádí se v síti výstrahy hlásky hlásné služby armády přijímači u útvarů a svazků sboru. Varování vojsk hláskami hlásné služby sboru provádí se při přímém zjištění nepřátelského vzdušného cíle smluvenými signály. Jednotky a útvary armády podřízené přímo sboru, které nemají přijímače v síti výstrahy armády, se uvědomují o vzdušném nebezpečí vstupem do příslušné radiové sítě na heslo »Wozduch«.

Zprávy o vzdušné situaci, řízené na hlásku hlásné služby sboru, jsou po vyhodnocení okamžitě radiem předávány na hlavní hlásku hlásné služby armády.

Údaje hlásné služby jsou doplňovány údaji protiletadlového dělostřeleckého průzkumu, především radiolokačního. Střelecký sbor má ve svých organických protiletadlových dělostřeleckých prostředcích 4 řídící radiolokátory a 24 střeleckých, jimiž je schopen zabezpečit nepřetržitě zjišťování vzdušných cílů v rozsahu jejich účinné působnosti. Dálka zjištění radiolokačními prostředky závisí jednak na jejich takticko-technických vlastnostech a na výšce cíle vzhledem k vlivu zakřivení země. Je určována rovnicí

$$D_0 = \sqrt{H} \cdot 130$$

kde H je výška cíle v km, 130 je konstanta, D_0 je délka obzoru zjištění cíle.

Použije-li se radiolokátorů P 8 jako řídících radiolokátorů protiletadlového dělostřelectva, je dána protiletadlovému dělostřelectvu možnost přesně změřit výšku těmito přístroji, avšak na druhé straně jejich zdlouhavá příprava k boji, 4 až 6 hodin, bude mít podstatný vliv na organizaci radiolokačního průzkumu protiletadlového dělostřelectva, zvláště s hlediska provádění manévru radiolokačními prostředky v průběhu vedení útočného boje střeleckým sborem.

Proto je nutno přesně organisovat práci, střídání a přemísťování všech řídících radiolokátorů v rámci protiletadlového dělostřelectva sboru, protiletadlové dělostřelecké skupiny, aby postupným přesunem a rozvinutím radiolokátorů v hloubce bylo vzhledem na jejich dlouhou přípravu k boji zabezpečeno nepřetržité pozorování vzdušného prostoru. K udávání cílů střeleckým radiolokátorům zřizuje se zvláštní síť radiolokátorů protiletadlového dělostřelectva buď v rámci protiletadlového dělostřelectva sboru nebo jednotlivých protiletadlových dělostřeleckých skupin podle počtu řídících radiolokátorů.

Důležitým opatřením v rámci organisace radiolokačního průzkumu je zabezpečení činnosti vlastních radiolokátorů před účinky nepřátelského rušení ať již aktivního nebo pasivního. Toho se dosahuje

- přelaďováním magnetronů ve vysílačích radiolokátorů v rámci možného vlnového rozsahu, aby bylo ztlíženo nepřátelské rušení prováděné na určité vlnové délce;
- utajením přesných vlnových délek, na nichž pracují vlastní radiolokátory;
- určením některých radiolokátorů na předem zvolených skrytých stanovištích jako zálohy, které zahájí radiolokační průzkum teprve při znemožnění práce ostatních radiolokátorů nepřátelským rušením;

- střídáním práce jednotlivých radiolokátorů v kratších časových intervalech, aby bylo nepříteli znemožněno přesně zjistit jejich stanoviště;
- použitím radiolokátorů různých vlnových délek, které nemůže nepřítel současně rušit.

Cíle zjištěné radiolokačním průzkumem protiletadlového dělostřelectva, které nejsou sledovány hláskou službou, protože jí nebyly dosud objeveny, přejímá hláška hlásné služby sboru příjmem zpráv přijímačem v síti radiolokátorů protiletadlového dělostřelectva sboru.

Hlavními úkoly systému vzdušného průzkumu, pozorování a vyhlásování je

1. včasné zjištění všech nepřátelských prostředků vzdušného napadení, nosičů atomových zbraní především;

2. sledování jich za jejich letu, udávání jejich polohy prostředkům protivzdušné obrany a varování vojsk před hrozícím leteckým nebezpečím, vyhlášením letecké výstrahy, leteckého poplachu a podle rozhodnutí příslušného vševojskového velitele i atomového poplachu, který je rovněž předáván prostředky a pojítky hlásné služby.

Protiletadlová dělostřelecká ochrana

Protiletadlové dělostřelectvo je hlavním bojovým prostředkem PVO střeleckého sboru a jeho palebný systém tvoří základ struktury protivzdušné obrany střeleckého sboru. Požadovaná operační hustota protiletadlového dělostřelectva v útočné operaci činí 30 až 35 protiletadlových hlavních na běžný kilometr fronty v pásmu průlomu. Při šířce útočného pásma střeleckého sboru 12 km potřebuje sbor k své bezpečné ochraně nejméně 360 až 420 protiletadlových hlavních. Z toho nejméně 30% středorážního protiletadlového dělostřelectva. K dosažení této hustoty je třeba střelecký sbor zesílit hodnotou nejméně jedné protiletadlové dělostřelecké divise, která v počtu 104 protiletadlových hlavních je schopna s protiletadlovým dělostřelectvem střeleckého sboru v počtu 250 protiletadlových hlavních zabezpečit minimální požadovanou hustotu.

Je zcela pochopitelné, že tak vysoký počet protiletadlového dělostřelectva vyžaduje nové organisace řízení a velení. Použití atomových zbraní podstatně mění jak organisaci, tak i vedení bojové činnosti protiletadlového dělostřelectva. Na stupni svazku se vytvářejí z organického a posilového protiletadlového dělostřelectva samostatné divisi protiletadlové dělostřelecké skupiny. Složení divisi protiletadlové dělostřelecké skupiny podle úlohy a místa střelecké divise v útočném boji střeleckého sboru může být: organický protiletadlový dělostřelecký pluk divise, jeden až dva posilové pluky, zpravidla jeden malorážní a jeden středorážní protiletadlový dělostřelecký pluk.

Plukovní 30mm protiletadlové oddíly se do divisi skupiny obyčejně nezačleňují. Velitelem skupiny určuje se zpravidla velitel divisi protiletadlového dělostřeleckého pluku.

Sborová protiletadlová dělostřelecká skupina se tvoří z organického protiletadlového dělostřeleckého pluku a z posilového protiletadlového dělostřelectva s úkoly:

- chránit sborové objekty (sborovou dělostřeleckou skupinu, zálohy sboru a VS sboru),
- zesílit palby divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin k ochraně divisí prvního sledu,
- provést manévry palbou i pohybem k zesílení protiletadlové dělostřelecké ochrany těch objektů, které v průběhu vedení útočného boje sboru nabývají rozhodujícího významu,
- nahradit ztráty divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin.

Záloha protiletadlového dělostřelectva se na stupni sboru ani armády nevytváří. Její funkci plní sborová protiletadlová dělostřelecká skupina, z jejichž sil a prostředků jsou nahrazovány ztráty, vznikly-li atomovým napadením nepřítele v protiletadlovém dělostřelectvu divisí.

Vytvořením divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin a začleněním 30mm protiletadlových děl do střeleckých a mechanisovaných pluků není možné velet protiletadlovému dělostřelectvu starým způsobem, t. j. pomocí velitele a štábu sborové protiletadlové dělostřelecké skupiny, vytvářející divisní podskupiny v jednotlivých divisích sborů.

Velitel a štáb sborové protiletadlové dělostřelecké skupiny, obvykle velitel protiletadlové dělostřelecké divise, organizovali a řídili bojovou činnost veškerého protiletadlového dělostřelectva střeleckého sboru, zatím co se úloha velitele dělostřelectva sboru a jeho zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo omezovala na pouhé zpracování návrhu na použití protiletadlového dělostřelectva v útočném boji střeleckého sboru, stanovení uskupení protiletadlového dělostřelectva, na organizaci velení a na stanovení hlavních zásad součinnosti. Vydáním bojového rozkazu pro protiletadlovou dělostřeleckou ochranu a kontrolou jeho plnění byla v podstatě jejich činnost omezena.

Za použití atomových zbraní při tvoření uvedených skupin a při zvýšení počtu protiletadlového dělostřelectva vzrůstá úloha a význam zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo sboru a jeho orgánů jako orgánů nejen organizace, ale i plánování a řízení bojové činnosti protiletadlového dělostřelectva sboru obdobně, jako je tomu u pozemního dělostřelectva. Velitel dělostřelectva sboru velí protiletadlovému dělostřelectvu prostřednictvím svého zástupce pro protiletadlové dělostřelectvo, který v rozhodujících údobích útočného boje střeleckého sboru v příhodných podmínkách musí být schopen osobně řídit boj protiletadlového dělostřelectva sboru, jeho manévry, palbu i pohyb.

Ze stejných důvodů na stupni vševojskového svazku je ustavena funkce zástupce velitele dělostřelectva svazku pro protiletadlové dělostřelectvo. Ten organizuje, plánuje a řídí bojovou činnost nejen podřízené divisní protiletadlové dělostřelecké skupiny, ale i ostatního protiletadlového dělostřelectva svazku.

Činnost nepřátelského letectva, především vzdušných prostředků atomového napadení nepřítele, ve velkých výškách zvětšuje podstatně úlohu a význam středorážního protiletadlového dělostřelectva, které je schopno svou palbou v těchto výškách účinně působit. Při zabezpečení střeleckého sboru působícího na směru hlavního úderu armády ukazuje se za vhodných terénních podmínek nutným a výhodným použít k jeho protiletadlové dělostřelecké ochraně i útvarů velkorážního protiletadlového dělo-

střelectva. Zařazení tak mohutných prostředků, jako je velkorážní protiletadlové dělostřelectvo, do systému protivzdušné obrany střeleckého sboru má přímý vliv na organizaci protiletadlové dělostřelecké ochrany. Velkorážní protiletadlové dělostřelectvo svým dostřelem do stratosférických výšek do 20 km a okruhem účinnosti nad 20 km je schopno ničit nepřátelské nosiče atomových zbraní do jejich přiletu k hranici bombardování atomovou pumou. Velká váha a menší pohyblivost velkorážního protiletadlového dělostřelectva vyžaduje zvláštních opatření při jeho použití, jakož i jeho začlenění do zvláštní protiletadlové dělostřelecké skupiny. Při zesílení střeleckého sboru útvarem nebo útvary velkorážního protiletadlového dělostřelectva vytváří se u střeleckého sboru z těchto prostředků zvláštní protiletadlová dělostřelecká skupina velké ráže.

Zvláštností tvoření sestavy protiletadlového dělostřelectva je její zvětšená hloubka daná hloubkou sestavy hlavního uskupení vojsk divisi prvního sledu a nutností rozmisťovat protiletadlové dělostřelecké baterie na větší ploše rozptýleně tak, aby byl snížen počet ztrát vzniklých případným atomovým napadením nepřítele. Zásadně nesmí být jednou atomovou pumou vyřazeno více protiletadlových dělostřeleckých prostředků než jeden oddíl.

Plné ženijní vybudování sestavy protiletadlových dělostřeleckých skupin má pro zvýšení odolnosti před účinky atomových zbraní nepřítele mimořádný význam. Kryty pro protiletadlové zbraně se budují jen pro 30mm protiletadlové dvojkanony a 14,5mm velkorážní kulomety proti letadlům, které svými dosahy nemohou působit proti nosičům atomových zbraní.

S cílem maximálně využít palebných možností středorážních baterií ještě před hranicí bombardování je nutno rozmisťovat první sled těchto baterií značně blíže k přednímu kraji nepřátelské obrany, než tomu bylo dosud, a to na vzdálenost 1,5 až 2 km podle terénu. Sestava středorážního protiletadlového dělostřelectva střeleckého sboru je tvořena 3 až 4 sledy baterií ve vzdálenostech a rozstupech zabezpečujících potřebné soustředění palby, t. j. 2 až 3 km. Bojová sestava sborové protiletadlové skupiny navazuje svými středorážními bateriemi na sestavu divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin. Středorážní baterie divise druhého sledu sboru rozmisťují se mimo prostor rozmístění bráněných vojsk ve směru nejpravděpodobnějšího přiletu nepřátelských vzdušných prostředků atomového napadení, t. j. ve směru prvního sledu sboru. Tím je současně i dosaženo zpravidla žádoucího palebného styku se sestavou středorážního protiletadlového dělostřelectva, chránícího sborové zálohy a uskupení dělostřelectva, což podstatně zesiluje protiletadlovou dělostřeleckou ochranu druhého sledu sboru, jehož ochrana v prostoru rozmístění nebude zpravidla dosahovat požadované hustoty protiletadlových hlavn.

Malorážní protiletadlové dělostřelectvo sboru se rozmisťuje při dostatku prostředků po sledech. První sled obvykle tvoří 30mm protiletadlové baterie plukovních oddílů, doplněné 57mm protiletadlovými bateriemi, a tento sled se rozmisťuje 1 až 1,5 km od předního kraje nepřátelské obrany. V příznivých podmínkách možno 30mm protiletadlové baterie přiblížit až na 800 m od předního okraje nepřítele.

Další sledy v počtu 4 až 5 volí se po 1,5 až 2 km do hloubky. Vzdálenosti mezi bateriemi 1,5 až 2 km. 30mm protiletadlové baterie se roz-

místuji zásadně v útočném pásmu svého pluku. Jejich místo v sestavě protiletadlového dělostřelectva střeleckého sboru ve výchozím položení k útoku určuje plán protiletadlové dělostřelecké ochrany sboru.

Při menším počtu prostředků rozmíšťují se tyto prostředky v sestavě protiletadlového dělostřelectva sboru nesouvisle po útvarech, chránice svou sestavou v normálních vzdálenostech a rozstupech určené jím objekty. Palebný styk se sousedními malorážními protiletadlovými dělostřeleckými útvary musí být však zásadně zachován.

Přemisťování protiletadlového dělostřelectva a jeho manévry v průběhu vedení útočného boje střeleckého sboru za současného vysokého tempa útoku 3 až 4 km za hodinu a při uvedených počtech protiletadlových prostředků má rovněž svoje zvláštnosti. Proti přemisťování bojové sestavy protiletadlového dělostřelectva skoky baterií v délce 5 až 7 km u středorážního a 3 až 5 km u malorážního protiletadlového dělostřelectva je nyní nutné zabezpečení nepřetržitosti protiletadlové dělostřelecké ochrany přemisťovat celé protiletadlové dělostřelecké útvary v rámci protiletadlových dělostřeleckých skupin skoky dlouhými 8 až 10 km. Jen malorážní protiletadlové dělostřelectvo, chránící čelní sledy útočících vojsk sboru, přemisťuje se plynule baterijními skoky nebo při rychlejším tempu provádí střelbu z chodu a z krátkých zastávek, neodtrhujíc se od bráněných jím objektů na vzdálenost přesahující 1 až 2 km.

Tu se jeví velmi výhodným použití protiletadlových samohybných děl, rovněž tak při protiletadlové dělostřelecké ochraně předsunutých odřadů.

Manévry protiletadlového dělostřelectva se uskutečňuje v rámci sboru především sborovou protiletadlovou dělostřeleckou skupinou a jejími prostředky, v rámci divisi posilovými útvary protiletadlového dělostřelectva divisních protiletadlových dělostřeleckých skupin a kromě toho změnou podřízených posilových útvarů protiletadlového dělostřelectva, jejich převedením z protiletadlových dělostřeleckých skupin na podružných směrech do protiletadlových dělostřeleckých skupin působících na hlavních směrech nebo chránících vojska dosahující největšího úspěchu.

Manévry palbou a způsob jejího provádění protiletadlovým dělostřelectvem organisuje a plánuje zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo sboru podle pokynů velitele dělostřelectva plánem organisace a vedení palby. Při boji s nosiči atomových zbraní stoupá význam soustředění palby protiletadlového dělostřelectva a k bezpečnému zničení vzdušných prostředků atomového napadení nepřítele třeba provádět hromadné palby veškerého protiletadlového dělostřelectva svazků i sboru. Řízení hromadných palb v příhodných podmínkách provádí osobně zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo sboru. Centralisace palby v jeho rukou se provádí především

- ve výchozím položení sboru, zvláště při odrážení nepřátelské atomové a letecké protipřípravy;
- při protiletadlové dělostřelecké ochraně zasazení druhého sledu sboru;
- při boji o druhé pásmo nepřátelské obrany se zkrácenou přípravou;
- při násilném přechodu vodního toku;
- při zabezpečení zasazení rychlé skupiny v pásmu sboru.

Řízení palby zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo sboru vyžaduje speciálního technického vybavení — pojízdné soupravy velení, umožňující získávat přehled o vzdušné situaci na základě údajů radiolokačního průzkumu, snadné spojení s podřízenými protiletadlovými dělostřeleckými skupinami se zástupci velitelů dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo svazků.

Použije-li se atomové pumy při vlastní atomové přípravě na první postavení nepřítele, když se vojska sboru rozmisťují ve výchozím položení vzdáleném 3 až 5 km od předního okraje nepřátelské obrany, má protiletadlová dělostřelecká ochrana tyto zvláštnosti:

Především sestava středorážního protiletadlového dělostřelectva je svým prvním sledem baterií vysunuta před bráněná vojska sboru na vzdálenost jen 2,5 až 4 km od předního kraje nepřítele, čímž se podstatně zvětšují palebné možnosti proti nosičům atomových zbraní nepřítele do jejich příletu nad sestavu bráněných vojsk. Předpokladem toho je však velmi dobré vybudování palebných postavení těchto baterií s hlediska protiatomové obrany.

Sestava malorážního protiletadlového dělostřelectva chrání přímo bráněná vojska, při čemž palebná postavení musí být volena blízko komunikací směřujících k frontě, aby se malorážní protiletadlové dělostřelectvo při rychlém postupu vojsk sboru v předbojových sestavách po provedení atomové přípravy neopozdilo při začlenění do těchto sestav pro střelbu z chodu. Malorážní protiletadlové dělostřelectvo určené k zesílení předsunutých odřadů musí být již ve výchozím položení rozmístěno přímo v sestavě těchto předsunutých odřadů.

Udržení stálé bojové pohotovosti protiletadlového dělostřelectva k odrazení nepřátelských prostředků atomového napadení i hromadných úderů nepřátelského letectva následujících vzápětí za atomovým úderem nepřítele je jednou ze základních podmínek úspěchu protiletadlové dělostřelecké ochrany.

Palba velkorážních kulometů proti letadlům a pěchotních zbraní proti nízko letícím letounům

Baterie 30mm velkorážních kulometů protiletadlových oddílů a samostatné baterie velkorážních kulometů proti letadlům střeleckých a mechanisovaných praporů zesilují palebný systém malorážního protiletadlového dělostřelectva účinnou palbou na nízko letící cíle do 1500 m. Jejich rozdělení do čet je přípustné a s výhodou lze těchto baterií použít k přehrazování směrů příletu nízko letících nepřátelských letounů, zvláště v silně členitém terénu.

Baterie a čtyři velkorážních kulometů proti letadlům rozmisťují se přímo v bráněné sestavě vojsk, za boje postupují rovněž v jejich sestavě, nevzdalují se více než 800 m od čelních sledů bráněných pluků a praporů. Při vedení palby a udávání cílů využívají palby malorážního protiletadlového dělostřelectva, zvláště 57mm protiletadlových baterií, řízených radiolokátory.

Palba velkorážních kulometů proti letadlům je doplněna palbou vyčleněných pěchotních zbraní, lehkých a těžkých kulometů a určených čet pěchoty. V prvních sledech se zpravidla vyčleňuje k provádění těchto

paleb na nízko letící nepřátelské letouny do 20% zbraní, v druhých sledech až 60% i více. Účinnost těchto paleb, jak ukazují výsledky korejských protiletadlových střelců, je značná, dbá-li se těchto hlavních zásad:

Palbu nutno vést speciálně určenými jednotkami, které jsou ve vedení palby proti letadlům cvičeny.

Palbu nutno vést hromadně, a to salvami v četách na povel velitelů čet. K usnadnění pozorování drah střel a k stanovení potřebného nadběhu pro střelbu nutno přidělovat pro tyto střelby svítily a zápalné střelivo. Kromě značného efektu těchto paleb jejich vedení podstatně zvyšuje morálku vojsk, která jich používají, protože se necítí proti úderům nízko letících letounů bezmocná.

Vyčlenění pěchotních zbraní k palbám proti letadlům a způsob jejich provádění i činnost velkorážních kulometů proti letadlům určuje plán PVO střeleckého sboru.

Ochrana stíhacím letectvem

Ochrana vojsk střeleckého sboru za útočného boje stíhacím letectvem je jednou z neúčinnějších a nejpodstatnějších složek PVO. Je prováděna prostředky stíhacího letectva frontu, letecké armády, v rámci všeobecného boje o získání a udržení nadvlády ve vzduchu a ochrany útočné operace armády, v jejíž sestavě sbor útočí. Přidělení stíhacího letectva střeleckému sboru se neprovádí, neboť by bylo v rozporu se zásadami centralisovaného soustředěného použití stíhacího letectva. Kromě toho rychlost a manévrovací schopnost soudobých stíhacích letounů umožňuje současnou ochranu bráněných objektů v pásmu 20 až 30 km širokém, t. j. značně přesahujícím šířku útočného pásma sboru. Organizace součinnosti stíhacího letectva s prostředky PVO sboru se stanoví bojovým nařízením pro PVO na základě pokynů staršího náčelníka upřesněných v rámci sboru.

Náčelník PVO sboru může také prostřednictvím armády podávat požadavky na ochranu stíhacím letectvem.

Hlavními způsoby stíhací ochrany jsou

- přehrazování stíhači na směrech příletu nepřátelského letectva,
- střeh stíhačů na letištích v bojové pohotovosti čis. 1.

Volba těchto způsobů závisí na dislokaci vlastních i nepřátelských letišť, na organizaci radiolokačního průzkumu a jeho možnosti, na počtu sil a prostředků vlastního stíhacího letectva a jeho možnosti.

Provádí ji velitel letecké armády na základě zhodnocení vzdušné situace a vlastních možností. Přehrazování vyžaduje značných sil a poměrně vyčerpává vlastní stíhací letouny. Nelze je tedy provádět stále, jen v nejdůležitějších údobích boje. Na druhé straně umožňuje přehrazování okamžitý zásah stíhacích letounů, což je při odražení nepřátelských vzdušných úderů na objekty rozmístěné v blízkosti předního kraje nepřátelské obrany velmi důležité. Často totiž při rozmístění vlastních letišť více v hloubce prochází čára střetnutí vlastních stíhacích letounů s nepřátelským letectvem v určitých výškách až za těmito objekty, takže ty by nebyly při střehu na letištích v bojové pohotovosti čis. 1 stíhacími letouny

zabezpečeny. Při stěhu na letištích v bojové pohotovosti čís. 1 je možný zásah roje, letky nebo pluku stíhacích letounů podle výšek, vzdálenosti letišť a jejich počtu v době od 6 do 18 minut.

Opatření k ochraně vojsk a týlu střeleckého sboru

Opatření k ochraně vojsk a týlu střeleckého sboru před účinky atomového napadení přesahují svým rozsahem opatření k ochraně vojsk před úderý nepřátelského letectva, prováděné normálně v rámci PVO, i když co do obsahu jsou s nimi shodná, takže odolnost vojsk, zabezpečená provedením těchto opatření před úderý nepřátelského letectva normálními pumami a palubními zbraněmi, úplně postačuje.

Provedení opatření k ochraně vojsk a týlu mají zvlášť velký význam při nedostatku aktivních prostředků PVO.

Opatření k ochraně vojsk a týlu před úderý nepřátelského letectva představují souhrn opatření směřujících

- k snížení nebo zamezení účinků nepřátelských vzdušných úderů (skryté rozmístění vojsk sboru, jejich maskování, jejich rozptýlené rozmístění, využití obranných vlastností terénu a jeho ženíjního vybudování),
- k rychlému odstranění následků a škod způsobených nepřátelskými vzdušnými úderý (organizace a provádění zdravotnického ošetření, požární služby, odstraňování závalů a trosk a provádění oprav všech druhů).

Organizace součinnosti prostředků PVO

Je-li součinnost druhů vojsk jedním ze základních předpokladů úspěchu v pozemním boji nebo operaci, je jím tím více v boji se vzdušným nepřítelem, jehož schopnost manévru a rychlost dosahující rychlosti zvuku značně přesahuje možnosti pozemního vojska.

Základním stupněm organizace součinnosti prostředků PVO je front, pod jehož velením jsou všechny druhy prostředků PVO, i letectvo. Na stupni armády je organizace součinnosti prostředků PVO rozpracována a konkretizována podle bojového nařízení pro PVO frontu, podle úkolu armády, přidělení prostředků PVO a jejich úkolu v plánu PVO.

U střeleckého sboru se upřesňuje organizace součinnosti ve smyslu bojového nařízení pro PVO armády. Jde především o určení součinnosti mezi jednotlivými dělostřeleckými skupinami sboru, mezi protiletadlovým dělostřelectvem sboru a bráněnými objekty, mezi malorážním protiletadlovým dělostřelectvem a velkorážními kulomety proti letadlům a při podpoře útočného boje střeleckého sboru bitevní leteckou divisí upřesnění zabezpečení průletu těchto letounů systémem palby ostatních prostředků PVO sboru.

Součinnost protiletadlového dělostřelectva sboru se stíhacím letectvem se uskutečňuje na základě rozdělení okruhů působnosti, cílů a výšek mezi ně.

Základem správné součinnosti jsou:

Jednotné chápání cíle součinnosti a tvrdá znalost bojových úkolů spolupracujících svazků (útvárů) a způsob jejich plnění.

Stálé řízení spolupracujících svazků (útvárů) a kontrola plnění jejich bojových úkolů.

Sladění činnosti spolupracujících svazků (útvárů).

Nepřetržitě spojení a vzájemná výměna zpráv o situaci.

Jednotný systém orientace a udávání cílů, znalost všemi stanovených signálů.

Nepřetržitý průzkum nepřítele.

I v průběhu vedení boje se musí udržovat nepřetržitá součinnost protiletadlového dělostřelectva se stíhacím letectvem. Způsob součinnosti musí být znám všem velitelům protiletadlových dělostřeleckých svazků, útvárů a jednotek. Všechny otázky součinnosti se stíhacím letectvem působícím nad bojištěm jsou řešeny velitelem svazku (útváru) letectva, jeho zástupcem, který je na velitelském stanovišti vševojskového velitele. K lepšímu uskutečňování součinnosti je výhodné v jednotlivých případech umístit velitelská stanoviště velitelů svazků (útvárů) protiletadlového dělostřelectva a stíhacího letectva společně.

Součinnost protiletadlového dělostřelectva se stíhacím letectvem se uskutečňuje na základě rozdělení okruhů působnosti, cílů a výšek mezi nimi. Při rozdělení okruhů působnosti mezi protiletadlové dělostřelectvo a stíhací letectvo přiděluje se stíhacímu letectvu ničení vzdušného nepřítele na přístupech k bráněným vojskům (objektům) mimo okruh účinnosti protiletadlového dělostřelectva.

V jednotlivých případech může stíhací letectvo působit i v okruhu účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva. V těchto případech se součinnost mezi dělostřelectvem a stíhacím letectvem zpravidla uskutečňuje na základě rozdělení cílů a výšek mezi nimi.

Při rozdělení cílů mezi protiletadlové dělostřelectvo a stíhací letectvo protiletadlové dělostřelectvo obvykle vede boj s letouny nepřítele, které se oddělily od všeobecné bojové sestavy nebo nebyly napadeny stíhacím letectvem. Stíhací letectvo vede boj jak na přístupech k bráněným vojskům (objektům), tak i v okruhu účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva. Je-li poměr sil nevýhodný pro stíhací letectvo, vede boj s hlavním uskupením nepřátelského letectva protiletadlové dělostřelectvo a stíhací letectvo působí v okruhu účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva na letouny nepřítele, které se oddělily od skupiny.

Při rozdělení výšek ničí stíhací letectvo v okruhu účinnosti palby protiletadlového dělostřelectva vzdušného nepřítele ve velkých výškách a protiletadlové dělostřelectvo vede palbu proti vzdušnému nepříteli působícímu na středních a malých výškách. Protiletadlové dělostřelectvo spolupracující se stíhacím letectvem může mu udávat cíle a přehrazovat svou palbou cestu nepřátelským letounům pronásledujícím vlastní letouny. Stíhací letectvo chrání bojovou sestavu protiletadlového dělostřelectva před úsery nepřátelského letectva.

Hlavní zásady organizace a provádění protivzdušné obrany střeleckého sboru:

Soustředěné použití prostředků PVO sboru k zabezpečení hlavních a nejdůležitějších objektů sestavy střeleckého sboru podle údobí boje.

Provádění rozhodného manévru prostředky PVO sboru k zesílení

těch objektů, které se v průběhu vedení útočného boje stávají nejzranitelnějšími a jsou nejvíce ohroženy údery nepřátelského letectva.

Provádění co nejtěsnější organisace součinnosti všech prostředků protivzdušné obrany sboru, zvláště hlásné služby a protiletadlového dělostřelectva.

Plné využití všech opatření k ochraně vojsk a týlu sboru ke snížení účinku nepřátelských vzdušných úderů.

Vedení boje prostředky PVO s nepřátelským letectvem v průběhu útočného boje střeleckého sboru

V období přípravy útočného boje střeleckého sboru při vystřídání nebo přeskupení svazků sboru musí být především využito maskování, po případě i klamání utajení příprav před nepřátelským vzdušným průzkumem.

Zvláště přesuny vojsk sboru musí být prováděny zásadně v noci s plným zachováním maskovací kázně. Správné rozčleňování bojové sestavy a rozptylování jednotek v prostorech rozmístění směřuje k snížení účinků nepřátelských vzdušných úderů. Činnost aktivních prostředků protivzdušné obrany sboru je omezena a musí svým rázem činnosti odpovídat předchozí činnosti, aby nebyl nepřítel její zvýšenou intenzitou upozorněn na prováděné přípravy útoku. Hlavním úkolem je boj s nepřátelským leteckým průzkumem, který je veden především stíhacím letectvem a zvláště určenými prostředky protiletadlového dělostřelectva.

Dobré ženíjní vybudování výchozího položení k útoku střeleckého sboru podstatně snižuje účinek nepřátelských vzdušných úderů.

Stíhací letectvo v období zaujímání výchozího položení útoku s cílem utajení a vzhledem na možnosti nestačí zpravidla k ochraně všech objektů a soustřeďuje své úsilí především na zabezpečení hlavního úderného uskupení vojsk. Úkol PVO se zpravidla ukládá jednomu nebo více svazkům stíhacího letectva. Boj o nadvládu ve vzduchu provádí se buď po celou dobu přípravného období vzdušným bojem a údery na nepřátelská letiště nebo jen 1 až 2 dny před zahájením operace, při čemž je ovšem možné její prozrazení. Proto, je-li nutno bezpodmínečně zachovat moment překvapení, zahajuje se boj o dosažení nadvlády ve vzduchu až se zahájením útoku, při čemž má význam i vedení boje o nadvládu ve vzduchu v celém útočném pásmu frontu. Tím je nepříteli zamezeno použít letectva sousedních armád ve prospěch ohroženého pásma.

Za letecké atomové přípravy útoku zabezpečuje stíhací letectvo přehrazováním a stíhacím doprovodem činnost vlastního bombardovacího letectva. V období boje o hlavní pásmo obrany nepřitele jsou hlavní úkoly stíhacího letectva pokračovat v boji o dosažení, po případě udržení vybojované převahy ve vzduchu a ochrana pozemního vojska proti úderům ze vzduchu.

Protiletadlové dělostřelectvo zaujavši svoji sestavu ve výchozím položení v pořadí: posilové útvary středorážního protiletadlového dělostřelectva, posilové útvary malorážního protiletadlového dělostřelectva a organické protiletadlové dělostřelectvo divisi zabezpečuje hlavní usku-

pení vojsk střeleckého sboru celým systémem palby malorážního i středorážního protiletadlového dělostřelectva. Jeho hlavním úkolem je odražení atomové a letecké protipřípravy nepřítele. Do jejího zahájení trvá omezení, po případě zákaz palby protiletadlového dělostřelectva.

Prostředky radiolokačního průzkumu hlásné služby armády i protiletadlového dělostřelectva sboru pozorují vzdušný prostor v celém rozsahu účinnosti svých prostředků. Zjistí-li cíle, okamžitě informují velitelská stanoviště prostředků PVO a přiblíží-li se zjištěné vzdušné cíle nepřítele, provádí hlavní hláska hlásné služby varování vojsk. Zjistí-li se příznaky možného atomového napadení vzdušnými prostředky nepřítele, ruší se veškerá omezení a zákaz palby protiletadlového dělostřelectva. Odražení atomové a letecké protipřípravy nepřítele provádí stíhací letectvo a protiletadlové dělostřelectvo v těsné součinnosti. Protiletadlové dělostřelectvo bojuje hromadnými palbami s nosiči atomových zbraní za osobního řízení zástupce velitele dělostřelectva pro protiletadlové dělostřelectvo na VPS sboru. V průběhu vlastní atomové přípravy musí prostředky protivzdušné obrany sboru zabezpečit bezpečný průlet vlastních nosičů atomových pum systémem vlastní palby.

S vyražením pěchoty a tanků přímé podpory ke zteči připravují se prostředky protivzdušné obrany k přemísťování podle plánu přemístění, které začíná malorážními útvary zpravidla po prolomení pěchotou již 3. zákopu prvního obranného postavení. Přemísťování středorážního protiletadlového dělostřelectva se zpravidla zahajuje po vzetí postavení plukovních záloh nepřítele. Na přemísťování bojové sestavy protiletadlového dělostřelectva má však především vliv požadavek zabezpečit maximální ochranu zasazení druhého sledu sboru, který tvoří další, nejdůležitější objekt PVO.

Stíhací letectvo zabezpečuje zasazení druhého sledu střeleckého sboru v rámci zabezpečování útočného pásma sborů prvního sledu a jejich svazků. Zvláštní zabezpečení zasazení druhého sledu sboru vyčleněním stíhacích jednotek zvlášť pro tento úkol je neúčelné. Prostor nad bojištěm je přesycen letouny a organizace zvláštní stíhací ochrany jenom pro divisi druhého sledu sboru by jen ztížila i tak složitou organizaci velení letectvu.

Protiletadlové dělostřelectvo zabezpečuje přesun druhého sledu střeleckého sboru na otevřených úsecích pochodových os systémem palby středorážního protiletadlového dělostřelectva hodnotou do jednoho protiletadlového dělostřelectvého pluku. Rozvinutí a zasazení druhého sledu zabezpečuje hodnotou palby celé sborové protiletadlové dělostřelectké skupiny a části sil a prostředků dělostřelectkých protiletadlových skupin divisi prvního sledu, v jejichž pásmo je druhý sled zasazován. Požadovaná hustota protiletadlových hlavních musí dosahovat 32 až 35 hlavních na běžný kilometr fronty. PVO divise druhého sledu se zesiluje zpravidla jedním malorážním plukem ze sborové protiletadlové dělostřelectké skupiny. Do pochodové sestavy střelecké divise se začleňuje přidělený pluk malorážního protiletadlového dělostřelectva zpravidla v prostoru svých palebných postavení ve výchozím položení k útoku.

S vysláním předsunutých odřadů zesilují se tyto odřady hodnotou dvou až tří malorážních protiletadlových dělostřelectkých baterií. Malo-

rážní protiletadlové dělostřelectvo začleněné do předsunutých odřadů provádí střelbu z chodu, velkorážní kulomety proti letadlům předsunutého odřadu jsou zpravidla vezeny na vozidlech, aby mohly střilet i během pochodu.

Při přemisťování velitelských pozorovatelů a stanovišť se příslušné hlásky rovněž přemisťují.

Boj jednotek a útvarů sboru o druhé pásmo obrany nepřítele musí být chráněn alespoň hodnotou palby čelních baterií středorážního protiletadlového dělostřelectva a dalším manévrem prostředků PVO musí být zabezpečena maximální ochrana těch útvarů sboru, které dosahují největšího úspěchu a které budou současně vystaveny úderům nepřátelského letectva.

S prolomením taktické hloubky obrany nastává částečná decentralizace velení prostředkům protivzdušné obrany, které jsou přidělovány jednotlivým útvarům svazků sboru. Při zasazení armádní rychlé skupiny v pásmu sboru musí protiletadlové dělostřelectvo sboru v těsné součinnosti se stíhacím letectvem zabezpečit její rozvinutí a zasazení hodnotou nejméně 25 hlavní na běžný kilometr fronty. Tím při započtení prostředků protiletadlového dělostřelectva rychlé skupiny do hustoty hlavní dosáhne se poměrně vysoké hustoty protiletadlových dělostřeleckých hlavní (35 až 40), která s hlediska zranitelnosti rychlé skupiny při jejím zasazení úderů nepřátelského letectva je bezpodmínečně nutná.

Dosud nevyřešenou otázkou protivzdušné obrany střeleckého sboru v soudobých podmínkách je především otázka protiletadlových samohybných děl, jejichž použití je nejen známo téměř ve všech armádách, ale jejichž úkoly i zásady použití již obsahují některé nové předpisy zpracované podle předpisů sovětských.

Pohyblivý ráz vedení útočného boje a vysoké tempo přímo vyžadují, aby k ochraně útočících vojsk bylo protiletadlových samohybných děl použito. Uvažujeme-li protiletadlovou dělostřeleckou ochranu těchto objektů jen malorážním protiletadlovým dělostřelectvem podle naší dosavadní organizace a výzbroje, zjistíme, že se při střelbě z chodu jako jediném možném způsobu použití naší malorážní protiletadlové dělostřelecké techniky okruh účinnosti a palebné možnosti 30mm protiletadlových dvojkulometů snižuje o více než o polovinu a u 57mm protiletadlových kanonů na pouhou jednu pětinu. Přitom vzhledem k délce přípravy k boji nebude střeleckých radiolokátorů 57mm protiletadlových baterií při přemisťování těchto baterií zpravidla skoky, kdy tyto baterie setrvávají v jednom palebném postavení jen 10 až 15 minut, vůbec použito. Vhodnými prostředky zůstávají 57mm protiletadlové baterie při ochraně dělostřeleckých skupin a velitelských stanovišť, kde vzhledem k délce pobytu bráněných objektů na jednom místě může být nepřímé střelby s radiolokátory 57mm protiletadlových baterií plně využito.

Je jisté, že použití protiletadlových samohybných děl přináší s sebou určité potíže, především nutnost počítat motohodiny a organisovat opravy motorů i samohybných lafet, jež jsou v každém případě mnohem častější a nákladnější než u kolových tažných vozidel a děl na normálních kolových podvozcích.

Přes tyto nedostatky však je nutno urychleně zavést do výzbroje protiletadlová samohybná děla a odstranit tak jeden ze závažných nedostatků našeho systému protivzdušné obrany vševojskových svazků a vyšších svazků.

Závěr

V soudobém útočném boji střeleckého sboru je protivzdušná obrana a její správné organisování, plánování a řízení jednou z rozhodujících podmínek úspěchu. Proti hromadným útokům nepřátelského letectva a útokům vzdušných prostředků atomového napadení nepřítele nutno použít úměrného množství sil a prostředků protivzdušné obrany. Použití prostředků PVO musí být centrálně organisováno a plánováno i řízeno, aby bylo dosaženo co největší účinnosti v jejich použití.

Protivzdušnou obranu organisuje a plánuje náčelník PVO sboru podle rozhodnutí velitele sboru.

Zbraně, nové bojové prostředky protivzdušné obrany, ať pozemní nebo letecké, dané naší armádě dělnickou třídou, nejenže se vyrovnají, ale i předčí zbraně imperialistů a jsou schopny v ruce našich vojáků při správné organisaci a plánování jejich bojového použití zmařit pokusy nepřítele o získání rozhodnutí pomocí letectva, po příkladu slavné Sovětské, čínské a severokorejské armády.